

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen

Regeringen, Socialdepartementet

YTTRANDE ÖVER REMISS AV BETÄNKANDE (SOU 2024:66) LIVSVIKTIGT LÄRANDE - FLER VÄGAR TILL KUNSKAP FÖR ATT FÖREBYGGA SUICID

Utredningen belyser huvudsakliga följande problem:

- Suicid utreds i begränsad utsträckning. Endast ca 10% av alla suicid utreds inom hälso- och sjukvården. Därtill finns en brist på systematiskt lärande efter suicid vilket begränsar möjligheterna att dra lärdomar som kan användas för att förebygga framtida suicid.
- De utredningar som genomförs efter suicid involverar ofta bara en eller enstaka aktörer/verksamheter vilket innebär att lärdomar får en begränsad spridning.
- Efterlevande till personer som avlidit genom suicid har en ökad risk för psykisk ohälsa och egna suicidhandlingar. Stödet till efterlevande varierar över landet och barns behov av stöd behöver tillgodoses på ett bättre sätt.
- Det finns idag begränsade kunskaper om varför barn begår suicid vilket medför svårigheter att förebygga suicid bland barn.
- Utredningen bedömer att det finns behov av förändringar i lagar och föreskrifter avseende hälso- och sjukvården patientsäkerhetsarbete och socialtjänstens kvalitetsarbete för att utredningarna ska leda till lärandet utvecklas efter suicid.

I huvudsak föreslår utredningen bland annat att det tillskapas mer systematik och samordning i arbetet för att förebygga suicid och utveckla stödet till efterlevande genom att:

- Inrätta en nationell utredningsfunktion vid Folkhälsomyndigheten som ska bidra till ett ökat lärande i samhället och samhällets aktörer om suicid.
- Genom förbättrade möjligheter att utbyta information ska hälso- och sjukvården och kommunernas förutsättningar för Lex Maria- och Lex Sarah utredningar förbättras.
- Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg ska få stödjande och ett kunskapshöjande uppdrag.
- En statlig satsning genomförs för att stimulera arbetet med suicidpreventiva analyser och för att utveckla lokal samverkan.

Synpunkter:

Region Västmanland har ombetts att inkomma med synpunkter på utredningen. Inför svaret har Vuxenpsykiatri, Barn- och ungdomspsykiatri och Rättspsykiatri

beretts möjlighet att inkomma med synpunkter. Samtliga delar i utredningen välkomnas och belyser ett mycket viktigt område.

Suicid är en fråga som berör hela samhället. Region Västmanland anser att det är viktigt att ytterligare åtgärder genomförs på olika nivåer för att minska antalet suicid. Regionen delar därför utredningens förslag att fler aktörer behöver involveras för att gemensamt och tvärssektoriellt samarbeta för att utveckla och genomföra fler suicidpreventiva åtgärder.

Region Västmanland anser att ett mer samlat ansvar för det suicidpreventiva arbetet kan bidra till att minska variationer i det suicidpreventiva arbetet som bedrivs hos dagens aktörer och bidra till en ökad jämlikhet inom regionerna och på alla nivåer.

Genom att tydliggöra Folkhälsomyndighetens samordnade roll bedömer Region Västmanland att styrningen i det suicidpreventiva arbetet kan stärkas. Regionen bedömer att utredningens förslag om ändrade regelverk gällande Lex Maria och Lex Sarah kan bidra till att utveckla och effektivisera lärandet genom att fler aktörer behöver samarbeta.

Region Västmanland anser att förslaget att samla kunskaper om suicidhandlingar på nationell nivå från olika aktörer och att mer systematiskt utreda, sammanställa, analyser och sprida kunskap om suicid skulle kunna ge bättre beslutsunderlag för att förebygga suicid.

Region Västmanland anser att bredare utredningar där fler aktörer utifrån sina uppdrag och regelverk utreder suicid i samverkan kan bidra till att utveckla utredningarna om suicid. För att detta ska kunna genomföras kommer det behöva utvecklas kunskapsstöd för huvudmännen för hur utredningar ska genomföras, hur informationen ska analyseras och användas för att förbättra arbetet.

Utredningen lyfter fram goda exempel på hur olika aktörer på lokal nivå arbetat som lett till lokalt suicidpreventivt arbete. Region Västmanland ser en fördel om sådan kunskap kan systematiseras och spridas för att främja samordning och samverkan.

Region Västmanland anser att det finns en risk att förslagen gällande uppgiftsskyldigheten till den nationella utredningsfunktionen kommer leda till en ökad administrativ börda för regionernas hälso- och sjukvård vad gäller att identifiera och överlämna information.

Region Västmanland anser att de förslagna sekretessbrytande bestämmelserna som innebär att hälso- och sjukvården och de kommunala instanserna delar information med varandra kommer medföra att vårdgivare både måste begära och lämna ut uppgifter oftare än idag, vilket även detta innebär en administrativ börda. De förslagna skyldigheterna innebär även att informationsutbytet behöver kunna ske på ett säkert sätt. För att förslagen ska kunna genomföras behöver en utveckling av samverkan mellan regionerna, kommuner och andra vårdgivare ske.

Region Västmanland har redan idag utmaningar att säkerställa tillräckliga resurser för att genomföra de skyldigheter som följer av lagsstiftningen att utreda av vården orsakade skador och suicid. Utredningens förslag skulle bidra till ytterligare kompetensmässiga, administrativa och ekonomiska utmaningar även om regionen kompenseras ekonomiskt. Exempelvis skulle regionen behöva anställa fler specialister inom uppdraget samt fortbilda redan befintlig personal. För uppdraget behövs personer som har kliniska erfarenheter vilket skulle innebära att personal rekryteras från dagens vårdnära arbete. En sektor som redan idag har påtagliga utmaningar avseende kompetensförsörjning.

Stödet till efterlevande

Förslagen om ökat ansvar för stödet till efterlevande skulle innebära att regionerna skulle behöva ta ett större ansvar för att erbjuda stöd till efterlevande efter suicid. För att stödet ska vara jämlikt och efter behov behövs tydligare riktlinjer för hur stödet ska gå till samt att säkerställa att stödet är tillgängligt, uppdaterat och likvärdigt.

Region Västmanland anser att resurser skulle behöva omfördelas för att kunna svara upp mot ett mer lättillgängligt stöd. Förslagen innebär även att arbetet skulle behöva omorganiseras för att vården ska kunna vara både uppsökande och uppföljande. Regionen skulle även behöva anställa fler kompetenta medarbetare inom krisstöd och psykisk hälsa. Insatserna skulle även kräva utökade insatser för att utbilda personal att hantera specifika behov hos efterlevande vid suicid.

Region Västmanland anser att förslagen innebär att mer heltäckande och effektiva samverkansrutiner kommer behöva tillskapas mellan aktörerna. Exempel på detta är utveckla och implementera system och rutiner för att identifiera och kontakta efterlevande som behöver stöd. Detta kommer ställa nya krav på rutiner för informationsutbyte mellan hälso- och sjukvård, kommuner och andra samhällsaktörer.

Regionen delar utredningens uppfattning att ett förbättrat efterlevandestöd kan bidra till förbättrad hälsa och minska riskerna för psykisk ohälsa och suicid bland såväl barn som vuxna efterlevande.

Följande synpunkter lämnas utifrån ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv:

- Generellt en bra utredning, ur ett hälsofrämjande perspektiv är förslagen bra
- En fundering kring ett av förslagen: Att alla suicid gällande barn ska utredas, men för vuxna enbart där man anser att en utredning kan bidra till underlag för åtgärder som har som mål att förebygga suicid. Hur säkerställa att rätt bedömning görs och hur ska det gå till? Tänker utredarna sig en modell så att man säkerställer likhet och säkerhet? Varför har utredarna valt detta i stället för t.ex. att slumpvist välja ut

vuxna för utredning för att få en generell bild om vart det brister och vad man kan lära från det.

- Ur ett jämlikhetsperspektiv behöver det nationellt finnas ett mer likvärdigt efterlevande skydd. Efterlevandeskyddet måste vara än mer uppsökande.
- Resultaten av uppföljning av efterlevandestöd måste myndigheter, framför allt kommuner och regioner bygga upp väl fungerande samverkan kring.

För Region Västmanland, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Lars Almroth
Hälso- och sjukvårdsdirektör